

Ministerie van Defensie

Militaire Inlichtingendienst
Afdeling Inlichtingen

Postbus 20701
2500 ES Den Haag

Telefoon (070) 31 880 04
Telex 31337 MVD/GV/NL
Telefax (070) 31 879 51

Aan:
Zie verzendlijst

Uw brief

Uw kenmerk

Ons nummer

Datum

Dis 98002122

15 april 1998

Onderwerp

Voormalig Joegoslavië (14/98)

1. Hierbij doe ik U toekomen een notitie over de recente ontwikkelingen in het voormalige Joegoslavië.
2. Zonder bijlage is deze brief ongerubriceerd.

Hoofd Militaire Inlichtingendienst

v.d.

H.J. Vandeweijer
Commodore

Bijlagen

één (1)

Bezoekadres

Kalvermarkt 28, Den Haag

Doorkiesnummer

(070) 31 87433

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden.

VERZENDLIJST behorende bij brief MID nr.

d.d. 15 apr 1998

AAN:

Ministerie van Algemene Zaken
t.a.v Coördinator van de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten

Hoofd Binnenlandse Veiligheidsdienst
t.a.v. [REDACTED]

Ministerie van Buitenlandse Zaken
t.a.v. plv DGPZ

NL-HPMV NAVO-Brussel

DCBC, t.a.v. Hfd Dplg door middel van hardcopy en diskette

INTERN:

HMID

HACIV t.a.v. BCI

HAI

HBMA

MID-cel

Archief

MINISTERIE VAN DEFENSIE
MILITAIRE INLICHTINGENDIENST
Afdeling Inlichtingen

ONTWIKKELINGEN IN DE VOORMALIGE JOEGOSLAVISCHE FEDERATIE

14/98

(Afgesloten 151200 APR 1998)

Conclusie/vooruitzicht

In de Bosnisch-Servische republiek dreigt een parlaments- of regeringscrisis die de toekomst van het vredesproces in ernstige mate kan bedreigen.

De vermenging van "Bosnische" en Moslim-belangen is het doelwit van kritiek van de internationale gemeenschap en brengt de Bosnische leiding in verlegenheid.

Bosnië-Herzegovina

Krajisnik pleit voor verzoening

Het Servische lid van het Bosnische presidium Krajisnik heeft het "Moslim-volk" gelukgewenst met de islamitische feestdag Bajram. Hij sprak de wens uit "dat wij in de toekomst alle feestdagen gezamenlijk zullen vieren" en zei te hopen op een betere toekomst en verzoening. Als de vos de passie preekt ... Krajisnik spreekt de wens op vrede uit in de wetenschap dat de Serviërs hun militaire, en in hoge mate ook hun politieke, doelstellingen bereikt hebben, en dat derhalve nieuwe strijd alleen maar in hun nadeel kan werken. Met een verwijzing naar dergelijke uitspraken kan hij later zijn vredelievende opstelling illustreren. In zijn uitspraak zit overigens een plaagstootje, omdat hij de Moslims niet aanduidt met de politiek correcte term "Bosniaken" (die in de visie van Krajisnik ten onrechte de pretentie inhoudt dat de Moslim-belangen identiek zijn aan de Bosnische), maar met de bewoording van de volkstellingen van 1981 en 1991 "Moslims".

Kritiek Westendorp op Moslims

Er zijn aanwijzingen dat de OHR protest gaat aantekenen bij de Bosnische autoriteiten omdat bepaalde instellingen van de oude "Republiek Bosnië-Herzegovina" weliswaar formeel zijn opgeheven, maar in de praktijk nog actief zijn. Het betreft onder meer de inlichtingendienst AID. Het bestaan van deze uitsluitend door Moslims bemande dienst verhindert de oprichting van een Ministerie van Binnenlandse Zaken van de Moslim/Kroatische Federatie (MKF). Ook de "Bosnische" media, de commissie voor oorlogsgraven en de douane werken volgens de OHR nog volgens de methodes van de oude republiek. Andere misstanden die worden gemeld, zijn het gebrek aan etnische integratie in de MKF-politie, onder meer doordat leden van minderheden niet naar hun oorspronkelijke woonplaatsen kunnen terugkeren, en het feit dat Bosnische instellingen nog steeds gebruik maken van de "oude" Bosnische vlag. Ook de arrestatie van enkele Serviërs door de MKF-politie omdat ze van oorlogsmisdaden waren beschuldigd, kan niet de goedkeuring van HV Westendorp wegdragen.

Ten tijde van de oude republiek (vanaf het uitbreken van de oorlog in april 1992 tot de ondertekening van "Dayton" in december 1995) konden de Moslims de these ophouden dat de door hen gedomineerde Bosnische instellingen de gezamenlijke Bosnische belangen behartigden, terwijl het in de praktijk geregeld voorkwam dat zij uitsluitend de Moslim-belangen behartigden. In het kader van "Dayton" had hieraan een einde moeten komen met de vorming van staatsinstellingen waar alle drie de bevolkingsgroepen in vertegenwoordigd zijn. Het moet voor de Moslims uiterst pijnlijk zijn dat zij nu van deze misstanden, die in feite obstructie van "Dayton" betekenen, worden beschuldigd, omdat zij juist graag hun eigen "coöperatieve" opstelling contrasteren met die van de Serviërs en Kroaten, die binnen de Bosnisch-Servische republiek (RS), respectievelijk de "Kroatische Gemeenschap Herceg-Bosna" nog steeds etnisch "zuivere" instellingen in stand houden. Sterker nog: de uitspraak van de OHR bevestigt sommige uitingen van de Servische en Kroatische propaganda ten aanzien van de "Bosnische" instellingen. Deze uitspraak past in het streven van de OHR, dat is gesanctioneerd in de conferenties in Sintra en Bonn van het afgelopen jaar, om de druk op

alle drie de partijen te verhogen, zodat zij het vredesverdrag loyaal uitvoeren. Een ander uitvloeisel daarvan is, zoals reeds eerder gemeld, dat OHR en andere internationale instellingen zich in toenemende mate gedwongen zien om overheidstaken van de "Bosnische" instellingen over te nemen. Het gevaar bestaat dat het opvoeren van de druk, in combinatie met het overnemen van verantwoordelijkheden, een combinatie van vervreemding en aversie opwekt bij de conflictpartijen die het vredesproces nadelig kan beïnvloeden.

"Financieel schandaal" bij Bosnische bank

Kroatische media hebben melding gemaakt van een "financieel schandaal" bij de Bosnische nationale bank. Deze moet, in overeenstemming met de bepalingen in "Dayton" worden geliquideerd en worden omgevormd tot een "Centrale Bank van Bosnië-Herzegovina". Volgens de Kroatische media zijn door het oude bestuur (dat uitsluitend uit Moslims bestond) ongedekte leningen ter waarde van 25 miljoen US dollar verstrekt. Het nieuwe bestuur, dat uit vertegenwoordigers van alle drie de nationaliteiten bestaat, is derhalve met een onverklaarbaar tekort opgezadeld. Het is moeilijk te bepalen in hoeverre er sprake is van een bewuste verduisteringspoging. De Bosnische Nationale Bank is onder oorlogsomstandigheden in het leven geroepen en moest in die context opereren. In dat kader is het zeer begrijpelijk dat het bankbestuur ongedekt geld heeft uitgegeven om een minimum aan economisch leven mogelijk te maken. Anderzijds zijn er ook andere gevallen bekend waarin Moslims de term "Bosnisch" in eigen voordeel usurpeerden en waarin Bosnische functionarissen (niet alleen Moslims) overheidsgelden aanwendden om zichzelf te verrijken. Wat bij deze melding een hoofdrol speelt is het feit dat een dergelijke melding de betrekkingen, primair tussen de Moslims en de Kroaten, maar ook die met de Serviërs, onder additionele druk zet. Bovendien wordt het fungeren van de Bosnische Centrale Bank reeds vanaf het begin belast met een erfenis uit het verleden.

Izetbegovic ontmoet Kucan

De voorzitter van het Bosnische presidium, Izetbegovic (Moslim), heeft de afgelopen dagen een bezoek gebracht aan de president van Slovenië, Kucan. Zij hebben volgens Izetbegovic gesproken over verbetering van de onderlinge betrekkingen en samenwerking, vooral op economisch gebied. Izetbegovic toonde zich uitermate tevreden over het resultaat van de ontmoeting. Slovenië en Bosnië-Herzegovina (in dit geval identiek aan de Bosnische Moslims) hebben reeds lange tijd een goede relatie. Dat houdt vooral verband met het feit dat beide partijen relatief gespannen betrekkingen hebben met het gezamenlijke buurland, Kroatië. Telkens als de betrekkingen van één van beide partijen met Kroatië onder druk komen, zoeken zij toenadering tot elkaar. Tegen die achtergrond ligt het voor de hand dat Izetbegovic, nu de inter-etnische verhoudingen binnen de MKF (en derhalve de Bosnisch/Kroatische betrekkingen) weer onder druk staan, de banden met Slovenië weer aanhaalt. Los daarvan is het in het belang van Bosnië om de economische betrekkingen te verbeteren. De Sloveense regering van haar kant kan daardoor eens te meer haar constructieve, vredelievende reputatie onderstrepen en wellicht een voorsprong bewerkstelligen als het om economische betrekkingen met Bosnië-Herzegovina gaat. Tegen die achtergrond zijn de vooruitzichten voor Bosnisch/Sloveense samenwerking goed.

Moslim/Kroatische Federatie (MKF)

Onrust in Bosnische HDZ

Er is sprake van onrust in de Bosnische tak van de HDZ, de dochterpartij van de gelijknamige Kroatische regeringspartij. De voorzitter van de partij in Bosnië-Herzegovina, Rajic, heeft verklaard dat hij de politiek zal verlaten. Ook de Bosnische vice-premier Tomic heeft verklaard dat hij bij de verkiezingen in september niet herkiesbaar zal zijn. De afgelopen dagen waren er ook al aanwijzingen dat twee andere prominente Bosnisch-Kroatische politici, te weten presidiumlid Zubak en minister van Buitenlandse Zaken Prlic, onder druk stonden om hun functie op te geven. Die druk was primair afkomstig uit Zagreb (president en HDZ-leider Tudjman) maar hield ook verband met het feit dat de internationale gemeenschap ernstige kritiek heeft geuit op de Kroatische opstelling ten aanzien van het Bosnische vredesproces. Rajic zou volgens de geruchten worden opgevolgd door de HDZ-leider in Mostar, Civic. Deze heeft een gematigde reputatie, maar het blijft natuurlijk de vraag hoe gematigd een HDZ-leider in een plaats als Mostar kan zijn. Het is niet uitgesloten dat de "zuivering" in de Bosnische HDZ verband houdt met de slechte gezondheidstoestand van de Kroatische minister van Defensie Susak, die één van de grootste voorvechters is van de aansluiting van Herzegovina bij Kroatië. Het feit dat de man die van alle Bosnische Kroaten de slechtste betrekkingen met de Moslims heeft, MKF-vicepresident Soljic, kennelijk nog niet op de nominatie staat om te worden ontslagen, wijst er echter op dat het prematuur is om over een ingrijpende koerswijziging te speculeren.

Bosnisch-Servische republiek (RS)

SPRS noemt arrestaties onaanvaardbaar

Een woordvoerder van de SPRS, de Bosnische tak van de Servische regeringspartij van president Milosevic, heeft gesteld dat SFOR zich heeft bediend van "onaanvaardbare methodes" bij de recente arrestatie van twee van oorlogsmisdaden verdachte Bosnische Serviërs. Dit zou de recente "gunstige atmosfeer" die ertoe heeft geleid dat enkele andere verdachten zichzelf vrijwillig hebben aangegeven, in gevaar brengen. Dit standpunt is op zich niet opmerkelijk. Vrijwel alle Serviërs, zowel binnen Bosnië-Herzegovina als daarbuiten, veroordelen de arrestatie van oorlogsmisdadigers. De openlijke uitspraak van de SPRS is met name daarom opmerkelijk, omdat zij illustratief is voor de meer kritische houding van Milosevic in het vredesproces en in zijn betrekkingen met de internationale gemeenschap. Waar hij enkele jaren geleden gold als de grote vredesstichter en de enig denkbare bemiddelaar tussen de Bosnische Serviërs en de internationale gemeenschap, heeft hij nu aan invloed ingeboet. De belangrijkste oorzaken daarvan zijn het Servische optreden in Kosovo en het feit dat de huidige Bosnisch-Servische regering zich veel meer aanspreekbaar betoont in het vredesproces dan haar voorganger. Daarbij moet echter worden aangetekend dat de SPRS één van de partijen is, die deze coalitie steunt. Nog onlangs heeft de SPRS openlijk zijn steun aan de regering-Dodik uitgesproken en stelling genomen tegen geruchten dat zij richting SDS zou tenderen. Desondanks kan bovengenoemde uitspraak van de SPRS, in samenhang met Milosevic's eerder gemelde streven om de coalitie in de RS uit te breiden, erop wijzen dat haar steun aan de coalitie-Dodik tanende is.

Oppositie eist parlementsitting

De voorzitter van het Bosnisch-Servische parlement, Kalinic, heeft voor 15 april een buitengewone parlementsitting uitgeschreven in Doboj. Hij deed dat op verzoek van de oppositie, die bestaat uit zijn eigen partij, de voormalige regeringspartij SDS, en de extreem-nationalistische Radicale Partij (SRS). Volgens een verklaring van de SDS zal de val van het kabinet op die zitting "zeker niet uitgesloten zijn". De partijen van RS-president Plavsic, de SNS, en van premier Dodik, de SDP, hebben inmiddels verklaard de zitting te zullen boycotten, omdat de zitting wordt uitgeschreven op verzoek van een minderheid en omdat parlementsittingen in Banja Luka zouden moeten plaatsvinden. Hoewel officiële bekendmakingen over de agenda nog niet gedaan zijn, is de basis onder het kabinet-Dodik in toenemende mate precair. Nog afgezien van het feit dat de SPRS in toenemende mate tendeeft in de richting van de SDS en SRS, is ook de belangrijkste Moslimpartij SDA (die ook deel uitmaakt van de coalitie) ontevreden met het succes van Dodik in het winnen van internationale steun. In een kwestie als "Brcko" heeft de SDA in de RS een fundamenteel andere doelstelling dan op landelijk niveau. Een parlementsitting kan derhalve eenvoudig leiden tot de val van de regering-Dodik. Een eventuele val van Dodik kan slechts resulteren in de vorming van een meer radicaal kabinet (SDS-SRS-SPRS) dan het huidige. Dat zal het vredesproces nadelig beïnvloeden. De gang van zaken, hoe impopulair ook bij de internationale gemeenschap, zou echter volledig legaal zijn; er zijn nauwelijks instrumenten te bedenken om deze te beïnvloeden. Ook de regeringspartijen hebben, al hun protesten ten spijt, geen middelen ter beschikking om het tij te keren, als de SPRS of de SDA inderdaad afstand nemen van het kabinet. Als alle regeringspartijen wegblijven, is denkbaar dat er geen quorum wordt gehaald, maar dat zou tegelijkertijd inhouden dat alle werkzaamheden van het parlement worden verlamd.

Martic zou zijn ingestort

De voormalige leider van de voormalige Servische republiek in Kroatië, Martić, zou volgens Bosnische media zijn getroffen door een "mental breakdown". Hij zou zijn overgebracht naar een psychiatrisch ziekenhuis in de Bosnische stad Pale. Als dit bericht waar is, is het een nieuwe manifestatie van de ironie van het lot die het voormalige Joegoslavische gebied vaak kenmerkt. In dit geval is denkbaar dat twee Servische, van oorlogsmisdaden verdachte voormalige leiders zich in dezelfde plaats bevinden. Het is zelfs, gezien Karadzic's opleiding als psychiater, niet ondenkbaar dat de een de ander behandelt. Over de kans van slagen van zo'n behandeling laat de MID zich niet uit. Evenmin als over de kans van SFOR om twee prominente Servische verdachten in één klap te arresteren.

Joegoslavië

Orthodoxe landen veroordelen sancties tegen Joegoslavië

De ministers van Buitenlandse Zaken van Bulgarije, Roemenië en Griekenland hebben tijdens een ontmoeting in het paasweekende een verklaring aangenomen, waarin de internationale sancties tegen Joegoslavië worden veroordeeld. Het belangrijkste argument dat daarbij gebruikt werd, is het feit dat de genoemde landen sterk getroffen zouden worden door de gevolgen van die sancties. Zij stelden dat een oplossing voor de kwestie-Kosovo moet worden gevonden "binnen de grenzen van Joegoslavië". De betrokken landen

verklaarden zich bereid om deel te nemen aan een eventuele vredesmacht, die zou kunnen worden gestationeerd aan de grenzen van Kosovo. Opmerkelijk is dat het hier gaat om drie orthodoxe landen, die in het verleden blij hebben gegeven van realtief goede betrekkingen met Servië en in ieder geval een zeker begrip kunnen opbrengen voor het eveneens orthodoxe Joegoslavië. Even opvallend is dat het enige andere orthodoxe land op de Balkan, Macedonië, niet vertegenwoordigd was. Dat houdt verband met het feit dat Macedonië in de recente aandacht voor de kwestie-Kosovo een mogelijkheid ziet om de eigen banden met de internationale gemeenschap te verbeteren; de Macedonische autoriteiten zien liever een NAVO-vredesmacht in het land gestationeerd dan een coalitie van regionale landen. Anderzijds wil Macedonië ten koste van alles voorkomen dat het het machtige buurland Joegoslavië op enige wijze probeert.

Bulatovic beschuldigt Montenegro van separatisme

De Joegoslavische minister van Defensie Bulatovic heeft op 10 april deelgenomen aan een manifestatie van de Socialistische Volkspartij, de partij van de voormalige Montenegrijnse president Bulatovic (geen directe familie van de minister, maar wel beide afkomstig uit Montenegro). De zitting werd ook bijgewoond door Bulatovic's ambtgenoot van Justitie, Knezevic. Bij die gelegenheid stelde minister Bulatovic dat de Montenegrijnse autoriteiten zich proberen te distantiëren van het federale gezag en een verbond aangaan met internationale spelers die uit zijn op de vernietiging van Joegoslavië. Volgens Bulatovic bestaat het gevaar van de vorming van een Montenegrijns leger, hetgeen een manifestatie is van Montenegrijns separatisme, dat ook zou worden overgedragen op de etnische Albanen in Kosovo. Naarmate de standpunten en meningsuitingen in Montenegro feller worden, roepen zij op federaal terrein een soortgelijke reactie op. De aanwezigheid van Bulatovic en Knezevic bij de bovengenoemde partijdemonstratie illustreert dat de federale autoriteiten in de komende stembusstrijd in Montenegro (eind mei) op de hand zijn van Bulatovic's naamgenoot, de voormalige president. Aangezien deze ook wordt gesteund door ruwweg de helft van de Montenegrijnse bevolking, lijkt zijn kans om in ieder geval het parlement voor zich te winnen, relatief groot. Bulatovic's woorden kunnen worden gezien als een impliciet dreigement met militair ingrijpen indien Montenegro zich (in Servische ogen) obstructief blijft opzetten in de Federatie, dan wel openlijk gaat streven naar controle over eigen strijdkrachten of politieke afscheiding. Hoe impopulair een dergelijk optreden ook zou zijn bij de internationale gemeenschap, de Joegoslavische autoriteiten zullen er indien noodzakelijk zeker toe overgaan, omdat Servië van Montenegro afhankelijk is voor toegang tot de zee, en omdat een "Federatie" zonder Montenegro een lege dop is.

Leger zou "boos" zijn over Kosovo

Volgens meldingen in de relatief onafhankelijke pers in Joegoslavië heerst in kringen van het Joegoslavische leger (VJ) irritatie over het optreden van de Servische politie in Kosovo. Dit optreden zou worden beschouwd als "amateuristisch" en ongeschikt om terroristen het hoofd te bieden. Door grootschalige schietpartijen zou het aantal slachtoffers onnodig groot zijn; bovendien zouden de meeste slachtoffers onschuldige burgers zijn. Expliciet werd ook kritiek geleverd op president Milosevic, die hautaine opdrachten zou hebben verstrekt zonder de moeite te nemen om militair advies te vragen. Omineus werd aan deze berichten toegevoegd dat er geen indicaties zijn dat de VJ zou kunnen proberen een grotere mate van invloed te bewerkstelligen. Wat hier aan de orde is, is niet primair onenigheid over het optreden in Kosovo, maar met name het feit dat de VJ reeds sinds jaar en dag bij de toewijzing van financiële middelen ten achter wordt gesteld bij de Servische politie. Deze politiek is geïnitieerd door Milosevic in de tijd dat hij president van Servië was, en had kennelijk tot doel om de VJ als mogelijk alternatief machtscentrum uit te schakelen. Het leger is nog op geen enkele wijze ingeschakeld om de problemen in Kosovo de baas te worden, maar vermoedelijk is het vooral de onvrede over leef- en werkomstandigheden die aanleiding geeft voor bovengenoemde uitspraken. Er is een kans dat Milosevic, nu hij een federaal ambt bekleedt, in de toekomst meer aandacht zal hebben voor de federale organen dan die van de deelstaten (dat kan ook een manier zijn om de Montenegrijnse invloed te reduceren), maar in de praktijk zal dat dan ook eerder de politie dan het leger zijn. Er is overigens inderdaad geen revolutionaire tendens te bespeuren bij de VJ.

Embargo zou tegen Russische leverantie zijn

Volgens een Joegoslavisch dagblad houdt het recente wapenembargo dat door de Veiligheidsraad is uitgevaardigd, geen verband met Kosovo als zodanig, maar maakt het deel uit van een Amerikaans streven om te voorkomen dat de Joegoslavische strijdkrachten Russische luchtafweersystemen van het type S-300 (SA-10c GRUMBLE) verwerft. Er werd echter op gezinspeeld dat het systeem clandestien toch zijn weg naar Joegoslavië vindt. Het is een Servische gewoonte om te veronderstellen dat de hele wereld tegen Servië is. Bovendien zijn de meeste Serviërs van mening dat de Servische Kosovo-politiek geen laakbare elementen

[REDACTED]

bevat en dat de internationale gemeenschap partijdig is ten gunste van de Albanese. Tegen die achtergrond zullen de meeste Serviërs de voor de hand liggende gedachte, dat het wapenembargo tot doel heeft de onvrede met de Kosovo-politiek te uiten, verwerpen ten gunste van een samenzweringsgedachte. Daarbij moet worden opgemerkt dat het verhinderen van de transactie wellicht niet het doel, maar wel het gevolg is van het embargo. Over de levering van S-300 systemen was eind vorig jaar overeenstemming bereikt tussen Rusland en Joegoslavië. Hoewel de VJ nauwelijks over financiën beschikt, zou de betaling van de systemen kunnen worden geregeld door oude schulden van de Sovjet Unie aan het voormalige Joegoslavië te schrappen. Wat de andere voormalige Joegoslavische deelstaten daarvan denken, laat zich raden. Overigens is het niet de eerste maal dat een potentiële levering van S-300 systemen politiek stof doet opwaaien. Sinds enkele maanden bestaat er onenigheid tussen beide gemeenschappen op Cyprus over de mogelijke levering van een soortgelijk wapensysteem aan het Cypriotische regeringsleger. Gezien de goede betrekkingen tussen Joegoslavië en Cyprus, met name op economisch gebied, zou een zeker samenwerkingsverband tussen beide landen zeker niet bij voorbaat uitgesloten zijn.

Vucic bekritiseert media

De Joegoslavische minister van Informatie Vucic heeft kritiek geuit op de media in het land en gedreigd met maatregelen om "met het oog op het staatsbelang hun circulatie te optimaliseren". Volgens Vucic is er in Joegoslavië persvrijheid, maar hij zei tevens dat "schrijven tegen de constitutionele orde en integriteit van het land" niet zou moeten worden toegestaan. Bovendien zei hij dat er geen onafhankelijke media bestaan, maar dat het slechts een kwestie is van wie zij afhankelijk zijn. Dit is een opmerkelijke, en in zekere zin typisch communistische, manier van censurering. Enerzijds zegt Vucic dat er in Joegoslavië persvrijheid is, en anderzijds dat zo'n vrijheid niet bestaat. Hij is voorstander van vrijheid van meningsuiting, maar toch wil hij die meningsuiting aan banden leggen. Overigens zonder nu al maatregelen te nemen, maar door te dreigen met maatregelen. Waar het op neerkomt, is dat Vucic niet wenst dat in de Joegoslavische pers op enige wijze een lans wordt gebroken voor een autonoom, laat staan onafhankelijk Kosovo. Dat hoopt hij kennelijk te bereiken door de "onafhankelijke" media aan te zetten tot zelfcensuur.

Referendum over "Kosovo" op 23 april

Het Servische parlement heeft besloten dat op 23 april een referendum zal worden gehouden onder de Servische bevolking over de vraag of internationale bemiddeling in de kwestie-Kosovo aanvaardbaar is. Vrijwel alle afgevaardigden stemden vóór een dergelijke resolutie. Inmiddels is van diverse zijden, met name internationaal, maar ook van de kant van de Albanese en andere etnische of politieke oppositie, ferme kritiek geuit op dit besluit. Anderzijds hebben functionarissen als de Servische president Milutinovic onderstreept dat dit referendum duidelijkheid zal scheppen over de dimensies van de kwestie-Kosovo en, in combinatie met de weigering van de Kosovo-Albanese om daadwerkelijk te onderhandelen, onderstreept dat er geen alternatief voor het Servische beleid bestaat. De uitslag van dit referendum staat bij voorbaat vast. Er zijn bijna geen Serviërs die Kosovo *niet* als een interne Servische kwestie beschouwen en internationale bemiddeling, laat staan ingrijpende politieke concessies aan de Albanese, zelfs maar willen overwegen. Aangezien, zelfs als alle etnische minderheden in Joegoslavië meedoen en tegenstemmen, het aantal Serviërs nog prevaleert, is de winst gegeven. Hoe weinig belangrijk Servië het referendum ziet, wordt geïllustreerd door het feit dat het op een donderdag wordt gehouden, terwijl alle belangrijke verkiezingen in Servië (zoals vele andere landen in het voormalige Joegoslavië) altijd op zondag worden gehouden. Met dit referendum wil Milosevic (uit alles blijkt dat zijn partij de drijvende kracht is achter de gang van zaken) ten opzichte van de internationale gemeenschap en zijn interne tegenstanders aangeven dat het een uitsluitend Servische aangelegenheid betreft. Anderzijds wordt zijn speelruimte beperkt, omdat hij na zo'n referendum niet zonder gezichtsverlies concessies aan de Albanese of de internationale gemeenschap kan doen.

Rugova wil onderhandelen met "Joegoslavië"

De raad die onlangs is gevormd door de schaduwpresident van Kosovo, Rugova, met als doel hem te adviseren over eventuele besprekingen over de toekomst van Kosovo, heeft verklaard dat zij een "initieel platform" heeft geschapen voor onderhandelingen met vertegenwoordigers van Joegoslavië. Daarbij werd onderstreept dat het raamwerk voor de onderhandelingen wordt gevormd door de uitslag van het referendum van 1991, waarin vrijwel alle Kosovo-Albanese zich uitspraken voor onafhankelijkheid. Het uiten van zo'n eis staat gelijk met aangeven dat men niet wil onderhandelen. Dat alleen met vertegenwoordigers van "Joegoslavië" zou worden gesproken is voor Servië onaanvaardbaar, omdat Servië de kwestie-Kosovo als een interne aangelegenheid beschouwt. Als dan ook nog wordt gesteld dat onafhankelijkheid de enige optie

is, dan staat het mislukken van iedere dialoog vast. Overigens is het een feit dat ook de opstelling van Servische zijde een dialoog onmogelijk maakt.